Seat No. : _______________

MG-116

March-2019

B.A., Sem.-I

(EC-II) 101 : Sanskrit

(पञ्चतन्त्रे काकोलूकीयम्)

Time : 2:30 Hours] **[Max. Marks : 70**

1. (A) નીચેના ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો : **14**

Translate the following paragraphs :

(1) ततश्चान्ये प्रोचुः – भो ! पितृ–पैतामहं स्थानं न शक्यते सहसा त्यक्तुम् । तत्क्रियतां तेषां कृते काचिद्विभीषिका । यत्कथनपि दैवान्न समायान्ति । उक्तञ्च –

निर्विषेणापि सर्पेण कर्तव्या महती फ़टा ।

विषं भवतु मा वा कोऽस्तु फटाटोपो भयङ्करः ।।८६।।

अथान्ये प्रोचुः – यध्येवं ततस्तेषां महद्विभीषिकास्थानमस्ति येन नागमिष्यन्ति । सा च चतुरदूतायत्ता विभीषिका । यतो विजयदत्तो नामास्मत्स्वामी । शशकश्चन्द्रमण्डेल निवसति, तत्प्रेष्यतां कश्चिन्मिथ्यादूतो यूथाधिपसकाशं यच्चन्द्रस्त्वामत्र ह्रद आगच्छन्तं निषेधयति, यतोऽस्मत्परिग्रहोऽस्य समन्ताद्वसति ।

(2) अथ तस्य तां धर्मोपदेशनां श्रुत्वा शशक आह – 'भोः भोः ! कपिञ्जल ! एष नदीतीरे तपस्वी धर्मवादी तिष्ठति । तदेनं पृच्छावः । कपिञ्जल ! आह – ' ननु स्वभावतोऽयमस्माकं शत्रुभूतः । तद् दूरे स्थित्वा पृच्छावः कदाचिदस्य व्रतवैकल्यं संपध्येत । ततो दूरस्थौ तावूचतुः – भोस्तपस्विन् ! धर्मोपदेशक ! आवयोर्विवादो वर्तते । तद्धर्मशास्त्रद्वारेणास्माकं निर्णयं कुरु । यो हीनवादी स ते भक्ष्य 'इति । स आह–भद्रौ ! मामेव वदतम्, निवृतोऽहं नरकमार्गाद्हिंसाकर्मणः अहिंसैव धर्ममार्गः ।'

અથવા/OR

शश कपिञ्जल कथा લખી અને તેનો બોધ લખો.

Write the story of "शश कपिञ्जल" and write the moral of the story.

(B) નીચેનાની ખાલી જગ્યા પૂરો : (ગમે તે **ચાર**) **4**

Fill in the blanks : (any **four**)

(1) હાથીઓના રાજાનું નામ ______ હતું.
The name of the king of elephants is ______.
(a) चतुर्दन्त: (b) पञ्चदन्त: (c) सप्तदन्त:

(2) કુળને બચાવવા ______ નો ત્યાગ કરવો જોઈએ.
The abstinence of _______ should be done to save family.
(a) एक: (b) ग्रामम् (c) जनपदम्

(3) काकोलूकीय – શબ્દનો સાચો સમાસ વિગ્રહ કયો છે ?
(a) काक: एव उलूक: (b) काक: च उलूक: च । (c) काकश्च उलूका: ।

(4) પંચતંત્રમાં કુલ કેટલાં તંત્ર છે ?
How many session in Panchtantra ?
(a) एक: (b) त्रय: (c) पञ्च:

(5) વિષ્ણુશર્માને માર્ગમાં ______ સામે મળે છે.
_______ meets Vishnusharma of the road.
(a) सज्जना: (b) धूर्ता: (c) मूर्खा:

(6) ______ ને ધર્મનું મૂળ કહ્યું છે.
_______ is the root of Dharma.
(a) हिंसा (b) अहिंसा (c) अन्याय:

2. (A) નીચેનાં ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો : **14**

Translate the following paragraphs :

(1) तदत्रास्ति मे किञ्चवद्वक्तव्यमेव । तदवधार्य यथोक्तमनुष्ठीयताम् । मेघवर्ण आह – 'तत्समादेशय, तवादेशो नान्यथा कर्तव्य: । स्थिरजीवी प्राह – 'वत्स ! समाकर्णय तर्हि, सामादीनतिक्रम्य यो मया पञ्चम उपायो निरूपित: । तन्मां विपक्षभूतं कृत्वानिनिष्ठुरवचनैर्निर्भत्स्य – यथा विपक्षप्रणिधीनां प्रत्ययो भवति तथा समाहृतरुधिरैरालिप्यास्यैव न्यग्रोधस्याधस्तात्प्रक्षिप्य मां गम्यतां पर्वतमृष्यमूकं प्रति । '

(2) अस्ति कस्मिन्श्चिदधिष्ठाने हरिदत्तो नाम ब्राह्मण: । तस्य च कृषिं कुर्वत: सदैव निष्फल: कालोऽतिवर्तते । अथैकस्मिन्दिवसे स ब्राह्मण उष्णकालावसाने धर्मार्त्त: स्वक्षेत्रमध्ये वृक्ष्च्छायायां प्रसुप्तोऽतिदूरे वल्मीकोपरि प्रसारितं बृहत्फ़टायुक्त भीषणं भुजङ्गं दृष्ट्वा चिन्यामासनूनमेषा क्षेत्रदेवता मया कदाचिदपि न पूजिता । तेनेदं मे कृषिकर्म विफलीभवति । तदस्या अहं पूजामध्य करिष्यामि ।

અથવા/OR

पिपीलिकाभुजङ्ग – કથા લખી તેનો બોધ લખો.

Write the story of पिपीलिकाभुजङ्ग and write the moral of the story.

(B) નીચેનામાંથી કોઈપણ **ચાર** પ્રશ્નોના જવાબ આપો : **4**

Answer the following questions : (any **four**)

(1) કીડી અને સાપની કથામાં સાપનું નામ શું છે ?

In the story of the ant and snake, what is the name of snake ?

(2) સાપના શરીરમાં ઘા શા કારણે પડ્યાં હતા ?

How was the snake's body injured ?

(3) ખેતીમાંથી લાભ મેળવવા હરિદત્ત શું કરે છે ?

What does Haridutt to get benefits from farming ?

(4) હરિદત્તનો પુત્ર બધી સોનામહોર મેળવવા શું કરે છે ?

What does Haridutt's son do to get the gold coins ?

(5) હરિદત્તનો પુત્ર કેવી રીતે મૃત્યુ પામે છે ?

How did Haridutt's son die ?

(6) સોનેરી હંસો ક્યાં રહેતા હતા ?

Where did the Golden Swan live ?

3. (A) નીચેના શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : **14**

Translate the following verses :

(1) न गृहं गृहमि त्याहुर्गृहिणी गृहमुच्यते ।
गृहं हि गृहिणीहीनमरण्यसदृशं मतम् ।। १४७ ।।

(2) य: सायमतिथिं प्राप्तं यथाशक्ति न पूजयेत् ।
तस्यासौ दुष्कृतं दत्त्वा सुकृतं चापकर्षति ।। १५४ ।।

(3) भद्र ! सुस्वागतं तेऽस्तु ब्रूहि किं करवाणि ते ।
सन्तापश्च न कर्तव्य: स्वगृहे वर्तते भवान् ।। १५९ ।।

(4) श्वेतं पदं शिरसि यत्तु शिरोरुहाणां स्थानं परं परिभवस्य तदेव पुंसाम् ।
आरोपितास्थिशकलं परिहृत्य यान्ति चान्डालकूपमिव दूरतरं तरुण्य: ।। १८८ ।।

અથવા/OR

ब्राह्मणचौरपिशाच કથા લખી અને તેનો બોધ લખો.

Write the story of ब्राह्मणचौरपिशाच and write the moral of the story.

(B) નીચેના જોડકાં જોડો : **3**

Match the following columns :

	A		**B**
(1)	लुब्धकः	(a)	कामातुरः ।
(2)	वृद्धवणिक्	(b)	सत्यवचनः ।
(3)	ब्रह्मराक्षसः	(c)	प्राणिनां कालसन्निभः ।

4. (A) પ્રાણીકથાની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ આલેખો. **14**

Explain the origin and development of fairytales.

અથવા/OR

પંચતંત્રમાંથી પ્રાપ્ત થતો બોધ આલેખો.

Explain the moral form 'Panchatantra' collection.

(B) નીચેના જોડકાં જોડો : **3**

Match the following columns :

	A		**B**
(1)	विष्णुशर्मा	(a)	प्राणिकथायाः मूलम् ।
(2)	ऋग्वेदः	(b)	पञ्चतन्त्रकारः
(3)	पञ्चतन्त्रम्	(c)	उपदेशात्मकं काव्यम्